

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Vadim Gorea, reprezentat de avocatul Nicolae Negrei, casarea deciziei din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Sergiu Ceban împotriva lui Vadim Gorea cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-508/24
nr. PIGD 2-23000175-01-2ra-18042024)

Admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motiv că instanța de apel nu a cercetat toate circumstanțele cauzei și nu a stabilit natura raportului juridico-litigios între litiganți și izvorul nașterii acestuia.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru – jud. L. Mitrofan
Curtea de Apel Chișinău – jud. A. Panov, V. Cotorobai, V. Mihaila

19 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Vadim Gorea, reprezentat de avocatul Nicolae Negrei,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 28 decembrie 2022, Sergiu Ceban a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vadim Gorea cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, Sergiu Ceban a invocat că, la 03 februarie 2022, Vadim Gorea a semnat o recipisă prin care recunoaște că, la 03 februarie 2022, a primit de la Sergiu Ceban cu împrumut mijloace bănești în sumă de 123 730 MDL și s-a obligat să le restituie imediat la solicitarea împrumutătorului.

3. Reclamantul a menționat că, deși a înaintat nenumărate solicitări pârâtului de a-i restituie banii, acesta până în prezent nu și-a onorat benevol obligația asumate. Astfel, la 19 decembrie 2022, a expediat prin intermediul oficiului poștal somație în adresa lui Vadim Gorea, prin care a solicitat rambursarea împrumutului, însă nu a primit niciun răspuns, iar împrumutul nu a fost restituit.

4. Reclamantul Sergiu Ceban a solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea de la Vadim Gorea în beneficiul său a datoriei în sumă de 123 730 MDL și compensarea cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat la depunerea cererii de chemare în judecată în cuantum de 3 711,90 MDL.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

5. Prin hotărârea din 26 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis acțiunea depusă de Sergiu Ceban, s-a încasat de la Vadim Gorea în beneficiul lui Sergiu Ceban suma de 123 730 MDL cu titlu de datorie și suma de 3 711,90 MDL cu titlu de compensare a taxei de stat (f.d. 30, 35-38).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

6. La 28 septembrie 2023, Vadim Gorea, reprezentat de avocatul Nicolae Negrei, a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 26 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 33-34), iar la 10 ianuarie 2024 cererea de apel motivată (f.d. 43-46).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL DUPĂ REJUDECARE

7. Prin decizia din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel declarată de Vadim Gorea și s-a menținut hotărârea din 26 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 72, 73-87).

8. În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că, potrivit recipisei anexate la materialele cauzei (f.d. 7, f.d. 26 original), la 03 februarie 2022, Vadim Gorea a semnat o recipisă în care este indicat că „am primit de la Serioja 123 730 MDL pentru salariu.”

9. Curtea de Apel Chișinău a considerat că, recipisa scrisă de Vadim Gorea și anexată la materialele cauzei în original conține cu certitudine informații despre părțile contractului de împrumut, despre suma concretă a împrumutului – 123 730 MDL, precum și scopul împrumutului.

10. Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău a conchis că recipisa semnată de Vadim Gorea servește drept temei pentru încasarea sumei împrumutului, or, aceasta reprezintă expunerea unui act juridic civil, corespunde exigențelor legale, inclusiv referitor la clauzele esențiale ale acestuia.

11. La fel, instanța de apel a respins ca eronată poziția lui Vadim Gorea cu privire la caracterul fictiv al contractului de împrumut, care a invocat că scopul semnării recipisei a constat în cooperarea comună a acestuia și a lui Sergiu Ceban în cadrul unei companii, la care cei doi activează împreună. Or, Vadim Gorea nu a prezentat nici o probă în acest sens.

12. Curtea de Apel Chișinău a remarcat că, Vadim Gorea a semnat personal recipisa în care a indicat că a primit de la Sergiu Ceban suma de 123 730 MDL și, în pofida obligației de la art. 118 din Codul de procedură civilă, nu a adus probe pertinente și admisibile ce ar combate circumstanțele date și ar confirma faptul că contractul de împrumut a fost încheiat fără intenția de a produce efecte juridice, fiind unul fictiv.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

13. La 18 aprilie 2024, Vadim Gorea, reprezentat de avocatul Nicolae Negrei, a depus prin intermediul poștei electronice cerere de recurs, completată prin cererea din 02 august 2024, împotriva deciziei din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 432 alin. (1) lit. a), b) și e) din Codul de procedură civilă, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii din 26 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii (f.d. 84, 85-89, 94, 95-97).

ARGUMENTELE RECURSULUI

14. În motivarea recursului, Vadim Gorea, reprezentat de avocatul Nicolae Negrei, în esență, a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de apel, suplimentar invocând că presupusa recipisă, care este baza/temeiul de înaintare a cererii de chemare în judecată, nu întrunește forma și condițiile de valabilitate ale unui act juridic care ar genera obligații care urmează a fi executate de către Vadim Gorea.

15. În opinia recurentului, soluțiile instanțelor de judecată se bazează doar pe declarațiile reclamantului date în fața instanței, fără a fi susținute de alte probe care în ansamblu ar demonstra indubitabil faptul că între Vadim Gorea și Sergiu Ceban într-adevăr există relațiile de împrumut.

16. Recurentul a considerat că, din înscrisul intitulat „recipisă”, de fapt, nu este clar cine a luat aceste mijloace bănești și de la cine, fiind indicat un prenume „Serioja”, fără a fi indicate alte date personale sau cel puțin numele în forma corectă, potrivit actului de identitate anexat la materialele cauzei a lui Ceban Sergiu. Astfel, din acest înscris nu poate fi constatat cu certitudine dacă acest „Serioja” este Sergiu Ceban. Prin urmare, așa zisa recipisă, pe care este întemeiată acțiunea, nu întrunește forma și condițiile de valabilitate ale unui act juridic care ar genera, în prezenta cauză, obligații care urmează a fi executate de către Vadim Gorea.

17. La fel, recurentul a notat că, existența contractului între părți trebuie să fie cert, fără careva presupuneri sau concluzii, iar sarcina probațiunii existenței contractului de împrumut este pusă pe seama reclamantului. La caz, însă, așa zisa recipisă prezentată de Sergiu Ceban, ca înscris ce ar confirma existența unei datorii, de fapt, nu confirmă raporturile obligaționale pretinse de către aceasta.

18. Faptul că Vadim Gorea a primit careva sume de bani de la Sergiu Ceban, având în vedere că ambii activau în cadrul unei companii, iar banii fiind predestinați pentru salarii, nu poate fi interpretat ca un împrumut din partea lui Vadim Gorea, or, în acea companie Sergiu Ceban deținea funcția de director financiar.

19. La fel, recurentul a menționat că, instanțele ierarhic inferioare i-au încălcat dreptul la apărare, deoarece originalul înscrisului pe care Sergiu Ceban și-a întemeiat acțiunea a fost prezentat în cadrul ședinței de judecată, iar instanța de judecată a respins solicitarea pârâtului privind acordarea termenului pentru prezentarea contraprobelor, inclusiv audierea martorilor.

POZIȚIA INTIMATULUI

20. Prin referința depusă electronic la 27 ianuarie 2025, intimatul Sergiu Ceban, a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil, din motiv că este vădit neîntemeiat.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

21. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

22. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

23. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

24. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

25. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

26. Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.”

27. Art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

28. Art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

Probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

29. Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

30. Art. 138 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„Înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele cauzei trebuie confirmate numai cu documente în original și când, ca urmare a soluționării cauzei, înscrisul își pierde efectul juridic sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

31. Art. 139 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„La constatarea veridicității copiei de pe document sau de pe un alt înscris, instanța judecătorească verifică procedeul tehnic de copiere, garantarea identității cuprinsului copiei cu cel al originalului, modul de conservare a copiei.”

32. Art. 8 alin. (1) și (2) lit. a) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„(1) Drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sunt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile legislației civile.

(2) Drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.”

33. Art. 9 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„Persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.”

34. Art. 195 din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„Act juridic civil este manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice civile.”

35. Art. 196 alin. (3) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„(3) Actul juridic bilateral este manifestarea de voință concordantă a două părți.”

36. Art. 199 alin. (1), (2) și (3) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„(1) Consimțământ este manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic.

(2) Consimțământul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și nu este viciat.

(3) Intenția de a produce efecte juridice se determină din declarația sau comportamentul persoanei, așa cum ea a fost înțeleasă în mod rezonabil de către cealaltă parte a actului juridic sau, în cazul actelor juridice unilaterale, de către persoana căreia actul îi este destinat.”

37. Art. 206 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„Obiect al actului juridic este obligația persoanei care a încheiat actul juridic.”

38. Art. 512 alin. (1) și (3) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„(1) În virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

(3) Prestația trebuie să fie posibilă și determinată sau determinabilă, să nu contravină legii, ordinii publice și bunelor moravuri.”

39. Art. 514 din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.”

40. Art. 572 alin. (1) și (2) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„(1) Temeiul executării rezidă în existența unei obligații.

(2) Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.”

41. Art. 867 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare la momentul apariției pretinselor raporturi juridice:

„Prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

42. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr. 3973, copia deciziei motivate din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată spre comunicare participanților la proces în data de 02 iulie 2024 (f.d. 83). Însă, la materialele dosarului lipsesc înscrisuri din care ar putea fi constatat momentul când aceasta a fost comunicată efectiv recurentului. Astfel, în speță, calea de atac în ordine de recurs se consideră a fi demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs inițială a fost depusă electronic la 18 aprilie 2024 (f.d. 84), iar recursul suplimentar (motivată) la 02 august 2024 (f.d. 94).

43. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, din motivele ce succed.

44. Conform avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evedențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

45. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

46. Instanța de recurs consemnează că legea procedural civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

47. Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

48. În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță.

49. Astfel, respectând principiile dreptului procesual civil, instanței de apel îi revine o deosebită atenție de a determina toate componentele acțiunii civile, și în special obiectul acțiunii civile și temeiurile acesteia. Obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

50. Prin urmare, instanța de judecată și de apel trebuie să determine raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

51. La caz, analizând minuțios memoriul deciziei din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel nu a făcut o cercetare efectivă, completă și complexă a circumstanțelor cauzei, iar drept consecință nu stabilit raportul material litigios dintre părțile litigante, izvorul nașterii acestor raporturi, precum și natura obligațiilor.

52. În acest sens, instanța de recurs învederează că, din conținutul pretențiilor formulate de către Sergiu Ceban obiectul acțiunii îl constituie încasarea de la Vadim Gorea a unei pretinse datorii la împrumut în sumă de 123 730 MDL și compensarea cheltuielilor de judecată suportate pentru achitarea taxei de stat în cuantum de 3 711,90 MDL.

53. Din conținutul cererii de chemare în judecată, datoria pretinsă de către Sergiu Ceban rezultă dintr-un contract de împrumut, materializat sub forma unei recipise semnate de către Vadim Gorea la 03 februarie 2022, prin care ultimul

confirmă că a primit de la Sergiu Ceban cu titlu de împrumut mijloace bănești în sumă de 123 730 MDL și s-a obligat să le restituie imediat la solicitarea împrumutătorului.

54. Cercetând materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, întru susținerea pretențiilor sale, Sergiu Ceban a administrat cu titlu de probă copia unui înscris intitulat „recipisă” (inscripție olografă) care, de fapt, în sine reprezintă un tabel cu 15 rubrici și în care sunt enumerate 24 de persoane (în format tipar) și care în partea colțului drept de jos a paginii conține o inscripție olografă „am primit pe data de 03.02.2022 de la Serioja 123 730 lei pentru salariu”. Copia acestui înscris a fost autentificată personal de către reclamant, prin notarea „copia corespunde originalului” și semnătura olografă a acestuia (f.d. 7).

55. Conform procesului-verbal al ședinței de judecată în prima instanță, la cererea reprezentantului pârâtului Vadim Gorea, reclamantul Sergiu Ceban a prezentat „recipisa” în original. Iar, prin încheierea protocolară din 18 septembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a anexat la materialele dosarului originalul „recipisei” (f.d. 26, 28).

56. Deopotrivă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, înscrisul anexat de Sergiu Ceban cu titlu de probă care ar trebui să confirme existența raporturilor obligaționale de împrumut cu Vadim Gorea, de fapt, reprezintă un tabel tipărit, compus din 15 rubrici (coloane) și în care enumerate 24 de persoane. La compartimentul coloanelor, tabelul include informații privind „salariu”, „nume, prenume”, „decembrie, lucru, reparația, suma”, „ianuarie 1-14, lucru, reparația, suma”, „ianuarie 15-31, lucru, reparația, suma”, „avans”, „total” și „semnătura”. Totodată, tabelul conține o coloană neintitulată, dar din care rezultă că în ea se conține informații cu privire la funcțiile deținute de cele 24 de persoane incluse în tabel, și anume „contabil, lăcătuș, sudor, șofer, încărcător, excavator, paznic, bucătăreasă, electric, mecanic, perforare”.

57. Aderent, la compartimentul „rânduri” a tabelului, acesta conține informații cu privire la numele și prenumele a 24 de persoane, funcția deținută, orele lucrului și reparațiilor efectuate, precum și suma pentru aceste lucrări pentru lunile decembrie și ianuarie constituind în total 123 730 MDL.

58. Relevant este că, suma pretinsă de către Sergiu Ceban ca fiind acordată lui Vadim Gorea cu titlu de împrumut de 123 730 MDL, este exact rezultatul însumării cifrelor de la rubricile „total” din compartimentele colanelor și cele ale rândurilor tabelului. Iar, potrivit inscripției olografe din partea colțului drept de jos a tabelului, titularul semnăturii a confirmat primirea acestei sume de bani în data de 03 februarie 2022 de la un oarecare Sergiu „pentru salariu”.

59. Această circumstanță ridică dubii în privința pretinsului raport juridic de împrumut între Sergiu Ceban și Vadim Gorea, or, în apărarea sa, ultimul a invocat că ambii activau în cadrul unei societăți comerciale, în care reclamantul deținea funcția de director financiar, iar banii indicați în tabelul prezentat de reclamant, *de facto*, erau predestinați pentru salarii și nu pot fi interpretați ca un împrumut și o obligație din partea lui Vadim Gorea de a-i restitui lui Sergiu Ceban această sumă de bani.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, pentru existența unui contract de împrumut valabil încheiat, în sensul art. 867 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare la 03 februarie 2022), este necesară nu doar remiterea unei sume de bani, ci și existența unei manifestări concordante de voință între pretinsul împrumutător și pretinsul împrumutat, prin care acesta din urmă acceptă primirea sumei cu intenția de a o restitui. Or, simpla remitere a unor mijloace bănești, în lipsa consimțământului real și exteriorizat al părâtului de a se obliga la restituire, nu poate genera raporturi obligaționale specifice împrumutului.

61. În contextul celor reținute supra, Completul observă că singura probă depusă de reclamant pentru a demonstra existența raportului juridic de împrumut este înscrisul prezentat sub forma unui tabel, care mai mult seamănă la un tabel salarial, pe marginea căruia este aplicată o inscripție olografă cu textul „am primit pe data de 03.02.2022 de la Serioja 123 730 lei pentru salariu”.

62. Instanța de apel trebuia să stabilească dacă această mențiune olografă exteriorizează sau nu voința părâtului Vadim Gorea de a primi o sumă de bani cu titlu împrumut și asumarea obligației de a o restitui, or, în caz contrar, se ridică dubii rezonabile că destinația banilor într-adevăr era legată de plata salariilor lucrătorilor indicați în tabel la rubricile persoanelor, funcțiilor sumelor enumerate.

63. Prin urmare, instanța de apel trebuia să stabilească cert dacă înscrisul prezentat de către reclamant în susținerea pretențiilor sale întrunește exigentele de la art. 195, art. 196 alin. (3) și art. 199 din Codul civil privind existența unei intenții juridice (*animus contrahendi*) și a unei manifestări de voință clare și concordante, necesare pentru nașterea unui act juridic civil bilateral. Or, în lipsa manifestării consimțământului și a intenției lui Vadim Gorea de a se obliga la restituirea sumei, pretinsul act juridic nu are natura a unui contract de împrumut și nu poate produce efectele aferente acestor raporturi obligaționale.

64. De asemenea, în condițiile în care înscrisul în discuție are forma unui tabel salarial, iar suma indicată corespunde exact totalului calculat al drepturilor salariale ale unor angajați, instanța de apel trebuia să analizeze dacă această sumă a fost, în realitate, o valoare transmisă în contextul executării atribuțiilor de serviciu ale reclamantului, ca director financiar, sau a fost acordată cu titlu de împrumut Vadim

Gorea. Or, acest aspect este esențial pentru stabilirea raportului juridic dintre părțile litigante și care, într-un final, urmează a fi aplicat de către instanță.

65. Pentru ca un înscris să constituie probă a unui raport juridic de împrumut, acesta trebuie să conțină elementele minime ale consimțământului: identitatea părților, suma remisă, intenția de a da cu titlu de împrumut și obligația de restituire. Iar, inscripția „pentru salariu” ridică dubii în privința naturii raporturilor obligaționale dintre reclamant și pârât, aspect care nu a fost elucidat de către instanța de apel. Or, prin prisma art. 206 din Codul civil, obligația debitorului într-un contract de împrumut constă în a restitui suma primită. Iar, din înscrisul administrat de către reclamant nu rezultă cert și indubitabil obligația pârâtului de a-i restitui suma indicată în tabel și nu este exprimată vreo intenție de asumare a unei datorii.

66. Validitatea și forța probantă a unui înscris depind de aptitudinea acestuia de a individualiza participanții la act (a se vedea, *mutatis mutandis*, principiul certitudinii raporturilor juridice și necesitatea identificării clare a părților într-un act juridic).

67. Mai mult, textul înscrisului nu indică nici măcar calitatea în care „Serioja” ar fi remis suma – împrumutător, plătitor, mandatar, intermediar sau persoană care doar înmânează, iar prin asociere cu termenul „pentru salariu” trezește incertitudini asupra naturii juridice a operațiunii și sugerează la o altă relații decât cele de împrumut.

68. În circumstanțele date, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu a elucidat complet și efectiv circumstanțele cauzei referitor la pretinsa transmitere a sumei de 123 730 MDL, nu a stabilit identitatea reală a persoanei indicate prin prenumele „Serioja”, nu a identificat natura juridică a operațiunii și raportului obligațional dintre reclamant și pârât, precum și forța probatorie a înscrisului administrat de reclamant. Neelucidarea acestor aspecte esențiale, care influențează decisiv atât existența raportului juridic, cât și titularii săi, echivalează cu o judecare incompletă a cauzei.

69. În lipsa unei evaluări judiciare efective a acestor circumstanțe, Curtea Supremă de Justiție nu poate substitui rolul instanței de apel în administrarea, aprecierea și coroborarea probelor.

70. Omisiunea de a analiza detaliat probele și a motiva în mod riguros soluția, nu permite părților să înțeleagă rațiunea soluției pronunțate. Motivarea nu reprezintă o simplă formalitate, ci o garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

71. Omiterea examinării acestor elemente a condus la pronunțarea unei hotărâri nemotivate și incomplete, contrare exigențelor art. 6 §1 CEDO și Legii nr. 87/2011, care impun instanței obligația de a verifica dacă hotărârea judecătorească a fost executată într-un termen rezonabil și dacă statul și-a îndeplinit obligația pozitivă de a asigura un mecanism eficient de executare.

72. Iar, lipsa unei analize riguroase a circumstanțelor speței și a unei motivări clare, pun în dificultate exercitarea unui control judiciar veritabil de către instanța de recurs.

73. La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza Hiro Balani vs. Spania, în care Înalta Curte a notat că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 § 1 din CEDO.

74. Articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (Perez c. Franței [MC], nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; Loupas c. Greciei, nr. 21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; Capacchione c. Republicii Moldova din 30 noiembrie 2021, § 19).

75. De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (Paixão Moreira Sá Fernandes c. Portugaliei, nr. 78108/14 din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; Caraman c. Republicii Moldova din 16 februarie 2021, § 23).

76. În aceste condiții, instanța de recurs reține că se impune necesitatea casării deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudicare în instanța de apel la Curtea de Apel Centru.

77. În conformitate cu art. 440 alin. (3), art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat Vadim Gorea, reprezentat de avocatul Nicolae Negrei.

Casează integral decizia din 17 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Sergiu Ceban împotriva lui Vadim Gorea cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni